

1. **ชื่อผลงาน / โครงการพัฒนา:** แนวทางปฏิบัติการรักษาทางทันตกรรมเพื่อลดจำนวนฟันแท้ในเด็กอายุ 6 ปี ในเขตอำเภอป่าพะยอม

2. สรุปผลงานโดยย่อ

การป้องกันฟันแท้ในกลุ่มเด็กอายุ 6 ปีนั้นการดูแลรักษาสุขภาพช่องปากในฟันน้ำนมมีความสำคัญมากเพราะหากมีการดูแลฟันน้ำนมได้ดีย่อมมีโอกาสดูแลฟันแท้ได้ดี อีกทั้งหากมีฟันน้ำนมทำให้มีการสะสมเชื้อแบคทีเรียในช่องปากเมื่อฟันแท้งอกจึงมีโอกาสที่ฟันแท้ซี่แรกจะผุได้สูง ผู้จัดทำจึงมีการดำเนินกิจกรรมเพื่อลดจำนวนฟันแท้ในเด็กอายุ 6 ปี ดังนี้ ช่วงอายุที่เริ่มมีฟันขึ้นจะได้รับการตรวจช่องปาก, ฝึกทักษะผู้ปกครองในการดูแลสุขภาพช่องปากเด็ก, นัดมาเคลือบฟลูออไรด์ทุก 3-6 เดือนที่รพ. และรพ.สต. เมื่อเด็กเข้าเรียนที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหรือโรงเรียนอนุบาลจะให้บริการตรวจฟัน เคลือบฟลูออไรด์วานิชและอุดฟันแบบ SMART เทคนิคในกลุ่มเด็กปฐมวัยที่ศพด.ปีละ 1 ครั้ง ร่วมกับประชุมผู้ปกครองเพื่อให้ความรู้เรื่องการดูแลสุขภาพช่องปากอย่างต่อเนื่อง และเมื่อเข้าเรียนชั้นประถมศึกษาจะมีการตรวจช่องปากเด็กนักเรียนที่โรงเรียน, รับเด็กนักเรียนมารับบริการเคลือบหลุมร่องฟันแท้และอุดฟันที่โรงพยาบาล และให้ความรู้เรื่องฟันผุ การดูแลสุขภาพช่องปากและการแปรงฟัน ซึ่งพบว่าในปี 2564 ในเขตอำเภอป่าพะยอมมีอัตราเด็ก 6 ปี มีฟันแท้ผุร้อยละ 6.29 หรือเป็นจำนวน 11 ราย ในปี 2565 ได้เพิ่มกิจกรรม SMART เทคนิค เทอมละ 1 ครั้งและให้ความรู้เรื่องฟันผุ การดูแลสุขภาพช่องปากและการแปรงฟันแก่เด็กนักเรียนที่โรงเรียนขณะรอรับบริการทันตกรรม พบว่าอัตราเด็ก 6 ปี มีฟันแท้จำนวน 10 ราย คิดเป็นร้อยละ 11.49 โดยจำนวนเด็กที่เกิดการผุในฟันแท้ลดลงเพียงเล็กน้อยแต่จำนวนเด็ก 6 ปี ที่ได้รับการตรวจฟันเพียง 25.97% เนื่องจากสถานการณ์โรคทางเดินหายใจในอำเภอป่าพะยอมทำให้มีนักเรียนบางส่วนไม่ได้มาเรียนหรือไม่ได้รับการตรวจ ทำให้อัตราเด็ก 6 ปี มีฟันแท้เพิ่มขึ้น ดังนั้นในปี 2566 จึงได้เพิ่มการนัดเด็กที่มีฟันกรามแท้ในชั้นอนุบาล 3 มารับบริการเคลือบหลุมร่องฟันแท้และอุดฟันที่รพ. ทำให้พบว่ามีอัตราเด็ก 6 ปี มีฟันแท้เป็นจำนวน 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.92 ซึ่งถึงแม้ในปี 2566 จะสามารถลดอัตราเด็กที่มีฟันแท้ได้แต่ยังคงใกล้เคียงกับปี 2564 และปี 2565 จึงควรมีการปรับแนวทางการป้องกันฟันแท้ในปัจจัยด้านอื่นๆ ต่อไป

3. **ชื่อหน่วยงาน :** กลุ่มงานทันตกรรม โรงพยาบาลป่าพะยอม

4. ชื่อสมาชิกทีม: นายวสัน	จันแดง	ตำแหน่งทันตแพทย์ชำนาญการพิเศษ
นางสาวนิโลบล	จันมณี	ตำแหน่งทันตแพทย์ชำนาญการ
นางสาวชนิษฐา	พรหมเกิด	ตำแหน่งทันตแพทย์ปฏิบัติการ
นางสาวอนิษฐา	เสนพริก	ตำแหน่งเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขชำนาญงาน
นางเนาวรัตน์	ปานสุด	ตำแหน่งเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขชำนาญงาน

5. **เป้าหมาย:** อัตราเด็กอายุ 6 ปี มีฟันผุในฟันแท้ลดลง

6. ปัญหาและสาเหตุโดยย่อ

เนื่องจากปัญหาฟันแท้เป็นปัญหาในช่องปากที่พบได้มากในกลุ่มเด็กวัยเรียน การที่มีฟันแท้จะทำให้เคี้ยวอาหารได้ไม่ดี หากฟันจนทะลุโพรงประสาทฟันจะทำให้เกิดอาการปวดฟันจนไม่สามารถดำเนินกิจวัตรประจำวันบางอย่างได้ เช่น การรับประทานอาหาร การเรียนและการทำกิจกรรมต่างๆ อีกทั้งผู้ปกครองต้องใช้

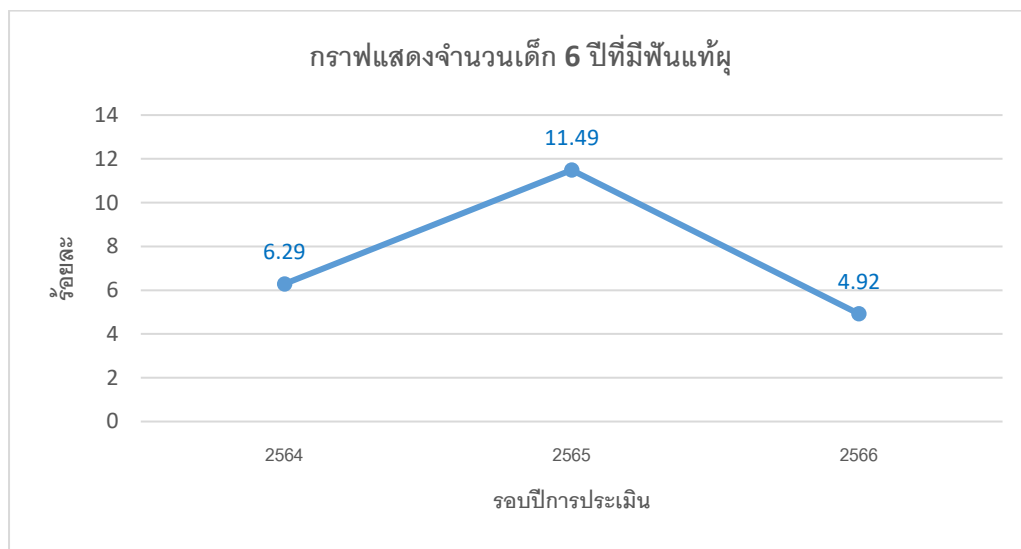
เวลาและกำลังทรัพย์เพื่อพาเด็กมารับการรักษาต่อไป ดังนั้นการที่มีฟันแท้จึงส่งผลต่อพัฒนาการรวมถึงคุณภาพชีวิตของเด็กและครอบครัว โดยฟันแท้ซี่แรกจะงอกเมื่อเด็กอายุ 6 ขวบ ซึ่งเป็นช่วงวัยที่มีความสำคัญเพราะหากมีฟันแท้ตั้งแต่ซี่แรกๆทำให้เพิ่มโอกาสมีฟันแท้ในซี่ต่อไปได้มากกว่าคนที่ไม่มีฟันมุดเลย ดังนั้นการดูแลรักษาสุขภาพภายในช่องปากเพื่อป้องกันการเกิดฟันแท้ในช่องวัยนี้จึงมีความสำคัญอย่างมาก ทางผู้จัดทำจึงทำการพัฒนาแนวทางในการให้บริการเพื่อลดอัตราเด็ก 6 ปีที่มีฟันแท้

7. กิจกรรมการพัฒนา

ปี	กิจกรรม/การเปลี่ยนแปลง
2564	<p>กลุ่มอายุ 3-5 ปี</p> <ul style="list-style-type: none"> - ตรวจสอบช่องปากพร้อมแจ้งผลการตรวจแก่ผู้ปกครองและให้บริการทาฟลูออไรด์ในกลุ่มเด็กปฐมวัยที่ศพด.และโรงเรียนอนุบาล - เคลือบฟลูออไรด์วานิชและอุดฟันแบบ SMART เทคนิค ในกลุ่มเด็กปฐมวัยที่ศพด. ปีละครั้ง ร่วมกับประชุมผู้ปกครองโดยให้ความรู้เรื่องการดูแลช่องปาก <p>กลุ่มอายุ 6 ปี</p> <ul style="list-style-type: none"> - ตรวจสอบช่องปากที่โรงเรียนพร้อมแจ้งผลการตรวจ - รับเด็กนักเรียนชั้น ป.1 มาใช้บริการเคลือบหลุมร่องฟันแท้ อุดฟันแท้หรือฟันน้ำนมตามความจำเป็นที่โรงพยาบาล - ให้ความรู้เรื่องฟันผุ การดูแลสุขภาพช่องปาก และการแปรงฟันแก่เด็กนักเรียนในขณะรอรับบริการ
2565	<ul style="list-style-type: none"> - ทำ SMART เทอมละ 1 ครั้ง ในกลุ่มอายุ 3-5 ปี - ให้ความรู้เรื่องฟันผุ การดูแลสุขภาพช่องปาก การแปรงฟันแก่เด็กนักเรียนในโรงเรียนและขณะรอรับบริการทันตกรรมในสถานบริการ
2566	<ul style="list-style-type: none"> - นัดเด็กที่มีฟันกรามแท้ในชั้นอนุบาล 3 มาใช้บริการเคลือบหลุมร่องฟันแท้และอุดฟันที่รพ.

8. การวัดผลและผลของการเปลี่ยนแปลง: จำนวนเด็ก 6 ปีที่มีฟันแท้ผุลดลง

ปี	จำนวนเด็กที่ได้รับการตรวจฟัน (ราย)	จำนวน (ราย)	อัตราร้อยละ
2564	175	11	6.29
2565	87	10	11.49
2566	122	6	4.92

ผลการดำเนินงานในปี 2564 ในเขตอำเภอป่าพะยอมพบว่าอัตราเด็ก 6 ปีที่มีฟันแท้ผุจำนวน 11 ราย หรือร้อยละ 6.29 ในปี 2565 ได้เพิ่มกิจกรรม SMART เทคนิค เทอมละ 1 ครั้งและให้ความรู้เรื่องฟันผุ การดูแลสุขภาพช่องปากและการแปรงฟันแก่เด็กนักเรียนที่โรงเรียนขณะรอรับบริการทันตกรรม พบว่ามีอัตราเด็ก 6 ปีที่มีฟันแท้ผุจำนวน 10 ราย คิดเป็นร้อยละ 11.49 โดยมีจำนวนเด็กที่ฟันแท้ผุลดลงเล็กน้อยแต่มีอัตราเด็กฟันแท้ผุเพิ่มขึ้น เนื่องจากสถานการณ์โรคทางเดินหายใจในอำเภอป่าพะยอมทำให้นักเรียนบางส่วนไม่ได้มาเรียนจึงไม่ได้รับการตรวจรวมถึงไม่ได้รับบริการทางทันตกรรม ทำให้อัตราเด็ก 6 ปี มีฟันแท้ผุเพิ่มขึ้น ดังนั้นในปี 2566 จึงได้เพิ่มการนัดเด็กที่มีฟันกรามแท้ในชั้นอนุบาล 3 มารับบริการเคลือบหลุมร่องฟันแท้และอุดฟันที่รพ. ทำให้พบว่ามีอัตราเด็ก 6 ปีที่มีฟันแท้ผุลดลงเป็นจำนวน 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.92 ซึ่งมีอัตราเด็ก 6 ปีที่มีฟันแท้ผุ น้อยกว่าปี 2565 และน้อยกว่าปี 2566

9. โอกาสการพัฒนา

1. ทำการนัดให้แก่กลุ่มเด็กปฐมวัยที่ไม่ได้รับบริการในวันที่เจ้าหน้าที่ไปให้บริการที่ศพด. และออกตรวจช่องปากรอบที่ 2 ในศพด.ที่เด็กมาเรียนน้อยกว่า 50% ในวันที่ออกตรวจ
2. ติดตามนัดอย่างสม่ำเสมอในเด็กปฐมวัยที่ยังคงมีความเสี่ยงสูงเพื่อลดโอกาสฟันแท้ผุ
3. ส่งเสริมการป้องกันฟันแท้ผุโดยให้ความรู้แก่เด็กนักเรียนและผู้ปกครองเพื่อให้เห็นความสำคัญของการดูแลสุขภาพช่องปาก

10. บทเรียนที่ได้รับ

1. ต้องมีการวางแผนการทำงานหลายแนวทางเนื่องจากอาจมีโอกาสดูอุปสรรคต่างๆขึ้นได้
2. แม้จะมีการเพิ่มการเข้าถึงบริการ แต่หากผู้ปกครองไม่เห็นความสำคัญของการดูแลสุขภาพช่องปากในเด็กก็ยังคงทำให้เกิดฟันแท้ได้

11. การติดต่อกับทีมงาน: นางสาวนิโลบล จันมณี

E-mail : nilobon964@gmail.com

นางสาวชนิษฐา พรหมเกิด

E-mail : khanittha4288@gmail.com